

‘תשובת הבינונים’

שיחת הרה"ג זלמן ברוך מלמד לפרשת וילך

שמחת תורה בישיבה • מעמד הבינונים בעשרת ימי התשובה • דברים
שמועילים לבטל גזר דין • המעביר על מידותיו – מוחלין לו • לדון לכף זכות •
להתבטל לכלל • התחזקות בעשרת ימי התשובה

‘שמחת תורה’ בישיבה – חיבור לתורה

אנחנו נוהגים לספר לתלמידים החדשים, שב‘שמחת תורה’ הישיבה נוהגת לשמוח עם התורה בישיבה. אנחנו רואים בשמחת תורה בישיבה חלק מההתקשרות שלנו אל התורה, הבעת השמחה של לימוד התורה שלמדנו במשך השנה, והתחזקות בדבקות בתורה על מנת להמשיך הלאה. אני יודע שיש כאלה שנוהגים לנסוע לכל מיני מקומות לשמח וכדומה, אבל אנחנו נהגנו ששמחת תורה עושים היכן שלומדים תורה. יש לזה תוצאות חשובות, ומעלות גדולות, כי היחד של השמחה מערב עד ערב ביום הגדול הזה מחבר את התלמיד לישיבה. אני אומר את זה כדי שהתלמידים החדשים ידעו ולא יגידו אחר כך למה לא ספרו לנו שכל כך חשוב להיות בישיבה. אני לא מחייב אף אחד לבוא, כי זו רק זכות ולא חובה. מי שלא בא מפסיד. אנחנו כמובן נשמח שהתלמידים יבואו, שכולם יהיו ביחד בשמחת התורה.

מעמד הבינונים בעשרת ימי התשובה

אנחנו נמצאים בין כסה לעשור, והגמרא במסכת ראש השנה (טז): אומרת שבראש השנה נפתחים שלשה ספרים, של צדיקים גמורים, של רשעים גמורים ושל בינונים. צדיקים נחתמים לחיים לאלתר, רשעים נחתמים למיתה לאלתר, בינונים תלויים ועומדים עד יום הכיפורים. הרמב"ם מביא את הגמרא הזאת (הלכות תשובה פרק ג הלכה ג) ואומר:

הבינוני תולים אותו עד יום הכיפורים, אם עשה תשובה נחתם לחיים, ואם לאו נחתם למיתה.

שואלים המפרשים: למה הרמב"ם אומר שרק אם עשו תשובה נחתמים לחיים, הרי בינונים הם אלו שיש להם מחצה זכויות ומחצה חובות, ואם יוסיפו עוד קצת זכויות, הזכויות יכריעו את דינם לטובה, גם אם לא עשו תשובה - עונים המפרשים שאי עשיית תשובה בימים אלו היא כל כך חמורה שאף אם אדם עשה הרבה מצוות, זה לא מכריע את החומרה שאדם לא שב בתשובה בימים אלו על העבירות שהוא עשה.

ויש מתרצים שדווקא תשובה יכולה לתקן אצל הבינונים ולהפוך את דינם לזכות, מפני שבעצם הדין נגמר בראש השנה שהוא יום הדין. ואף אם אדם יוסיף אחר כך עוד זכויות זה כבר לא חלק מהחשבון, אבל אם אדם עשה תשובה הוא עוקר את העבירות למפרע, כאילו לא היו. כמו התרת נדרים, לא הפרה, שעוקר מעיקרא, וזה נחשב שלא היה כלל נדר. ואם לא הייתה עבירה בכלל אז ממילא כל החשבון היה טעות, ומוכרחים להחזיר את החשבון, ובחשבון החדש כמובן יהיו הרוב זכויות, כי העבירות שהאדם עשה עליהם תשובה התבטלו כלא היו. לכן דווקא תשובה תועיל, אך עוד מצוות לא יעזרו להכריע את הדין.

גם אז לפי דעה אחת בגמרא, שתשובה אפשר לעשות רק קודם גמר דין ולא לאחר גמר דין, עדיין נשאר זמן בין הסיכום בראש השנה לגמר הדין ביום כיפור, ואז אפשר לעשות תשובה ולעקור למפרע את העבירות.

ראיתי בשם ר' איצ'לה בלזער שתיאר את לשון הרמב"ם והגמרא 'בינונים תלויים ועומדים', באופן מוחשי: כבר קשרו להם את החבל לצוואר, הם תלויים, אבל עדיין לא לקחו את הכסא מתחתם. זה המצב של הבינונים שהם תלויים ועומדים. הדין שלהם נגמר, קשרו להם את החבל, יש להם רק פריבילגיה שאם יעשו תשובה, אז מוותרים ומורידים אותם מהכסא. זו המחשה של שיטת המוסר. אדם ירגיש את עצמו שחבל כרוך על צווארו, וחייב לעשות תשובה, ואוי ואבוי אם לא יעשה תשובה.

הדברים שמועילים לבטל גזר דין

הגמרא במסכת ראש השנה (טז:) נותנת כמה עצות איך אפשר לתקן גם אחרי שנגזר הדין:

אמר רבי יצחק: ארבעה דברים מקרעין גזר דינו של אדם, ואלו הן: צדקה, צעקה, שינוי השם ושינוי מעשה.

ממשיכה הגמרא ואומרת:

צדקה – דכתיב: "וְצִדְקָה תְצַלֵּל מִמּוֹת" (משלי י, ב).

אם אדם עושה חסד ומחייה אחרים, מגיעים לו חיים חדשים, אף שכבר נגזר דינו. כמובן לא מדובר שאדם נתן צדקה באופן סמלי אלא כמה שהיה יכול.

צעקה – דכתיב: "וַיִּצְעֲקוּ אֶל ה' בְּצַר לָהֶם מִמִּצְוֹתֵיהֶם יִצִּילֵם".

אמנם אחרי שנגמר הדין, אי אפשר להביא טענות חדשות נוספות לבית דין, אך יש היררכיה יותר גבוהה שבה אפשר לבקש חנינה. אפשר לפנות לנשיא ולבקש ממנו חנינה. גם בבית דין של מעלה כמו בבית דין של מטה, מלכותא דארעא כעין מלכותא דרקיעא. ואם אדם אחרי גזר הדין מעורר רחמי שמים. הוא לא מתווכח ואומר שהוא צודק, כבר החליטו אם הוא צודק או לא, רק צועק מעומקא דליבא ומבקש רחמים מריבונו של עולם, זה מעורר רחמים. לא יכולים לראות את האדם שכואב לו. וזה יכול לבטל את גזר הדין.

זו אולי הבחינה של שופר, מין קול פשוט כזה, צעקה, בלי מילים, בלי ביאור, בלי הסבר, עצם השמעת הקול, ולכן הוא כל כך מעורר, משהו שורשי כללי, עוד לפני התפרטות של המילים ושל ההגדרות הפרטיות.

דבר נוסף שקורע את גזר הדין הוא שינוי השם:

שינוי השם - דכתיב: "שְׂרִי אֶשְׁתָּךְ לֹא תִקְרָא אֶת שְׁמָה שְׂרִי כִי שְׂרָה שְׁמָה",
וכתיב: "וּבִרְכָתִי אֲתָה וְגַם נִתְתִּי מִמְּנָה לְךָ בֵּן".

פסקו את הדין על אדם, הוא שינה את שמו, והוא כבר לא אותו איש. שינוי השם זה שינוי מהותי. זה אדם אחר. כך נוהגים שאם יש ח"ו חולה בתוך ביתו של אדם, לפעמים עושים שינוי השם. נגזרה גזירה על השם ההוא אבל אם זה אדם אחר אין הגזרה חלה עליו. זה פועל. הרמב"ם אומר ששינוי השם משנה את המציאות. ואולי גם הכוונה הכללית היא שכאשר אדם משנה את שמו, המשמעות היא שמקבל על עצמו להתחדש ולהיות אדם חדש.

ושינוי מעשה - זה בוודאי אדם חדש באמת. שינוי השם זה משהו בתואר, וכאן יש שינוי בפועל, אני לא מתנהג כפי שהייתי. שינוי מהשורש. לא חזרה בתשובה מעבירה פרטית פלונית ואלמונית אלא שינוי של המציאות הכללית, להיות בן אדם אחר. הוא בן אדם חדש ומה שנגזר זה על אדם אחר.

לגבי התשובה נחלקו התנאים האם היא יכולה לקרוע גזר דין. לפי ההסברה שאמרנו, שתשובה עוקרת את העבירה מעיקרא, וכאילו אדם בכלל לא עבר, הדבר תלוי באמת במדרגת התשובה של האדם. כשאדם שב בתשובה שלמה מלאה, העוונות לא רק נהפכים לשגגות, שאז נשאר משהו, אלא העוונות מתבטלים ואפשר שיהפכו לזכויות, ואי אפשר להעניש על זכויות. כשאדם שב בתשובה שלמה הוא עוקר את העבירה מעיקרא כאילו לא נעשתה, וזה יכול להיות גם אחרי גזר דין. דעה אחרת בגמרא אומרת שאחרי גזר דין, תשובה לא מועילה. זו תשובה סתם שאינה עוקרת למפרע.

הגמרא אומרת כאן עוד סוד. יש אפשרות לקרוע גזר דין אפילו כשיש בו שבועה. על בית עלי היה גזר דין שיש בו שבועה שכולם ימותו צעירים, והגמרא (ראש השנה יח.) מספרת:

תנו רבנן: משפחה אחת הייתה בירושלים שהיו בניה מתין בני י"ח שנה. באו והודיעו את רבן יוחנן בן זכאי. אמר להם: שמא ממשפחת עלי אתם דכתיב ביה 'וכל מרבית ביתך ימותו אנשים'? לכו עסקו בתורה וחיו, הלכו ועסקו בתורה וחיו והיו קוראים אותם משפחת רבי יוחנן על שמו.

לפני כן אומרת הגמרא:

אמר רב שמואל בר נחמני אמר רבי יונתן: מנין לגזר דין שיש עמו שבועה שאינו נקרע, שנאמר: "וְלֹכַן נִשְׁבַּעְתִּי לְבֵית עָלִי אִם יִתְכַפֵּר עֲוֹן בֵּית עָלִי בְּזָבַח וּבְמִנְחָה". אמר רבה: בזבח ומנחה אינו מתכפר אבל מתכפר בתורה.

לתורה יש כוח לעקור גזר דין אפילו שיש בו שבועה, כי התורה היא מעל הכול, התורה היא מקור החיים, ואם אדם מתחבר עם המקור העליון הוא כאילו עושה עקיפה של הדין, ומקבל חיים ממקור יותר עליון.

מספרת הגמרא:

רבה ואב"י מדבית עלי קאתו. רבה דעסק בתורה חיה ארבעים שנה, אב"י דעסק בתורה וגמילות חסדים חי שישים שנה.

המעביר על מידותיו מוחלים לו

הגמרא (שם יז. מתורגם) מביאה עוד עצה, לא קלה, שאפשר להשתמש בה בימי הדין:

רב הונא בריה דרב יהושע נעשה חולה אנוש. בא לבקרו רב פפא. ראה שהמצב שלו אנוש ואמר: צריך להכין לו תכריכים. בסוף רב הונא בריה דרב יהושע הבריא. לא היה נעים לרב פפא לבקר אותו, כי הוא כבר גזר

עליו את הדין. בכל אופן כשהם נפגשו, שאל אותו רב פפא: ראיתי שאתה כבר לא בעולם הזה. אמר לו רב הונא: אתה צודק, כבר לא הייתי כאן, וכשבאתי לשמים, אמר הקב"ה: האיש הזה מוחל, הוא אדם וותרן, גם אנחנו צריכים לוותר לו. מידה כנגד מידה. הואיל והוא לא עומד על דעתו, שנאמר: "נושא עוון ועובר על פשע". למי נושא עוון? למי שעובר על פשע.

זו עצה מאוד נכונה. אם חבר עשה למישהו משהו לא טוב, וזה שמקפיד הוא צודק, הרי פלוני הרגיז אותו והוא לא חושב שהוא צריך לסלוח לו כי הוא באמת לא בסדר, ובכל זאת הוא אומר: אני סולח - גם ריבונו של עולם ידון אותו לכף זכות.

פעם הייתי בכנס של מורים לפני ראש השנה. אמרתי למורים יש לכם הזדמנות מיוחדת לבוא לראש השנה עם טענה טובה כלפי ריבונו של עולם. יש תלמידים שמרגיזים ומציקים למורים, והמורים פגועים מהם, והם מקפידים עליהם, הרי התלמיד צריך לדעת את מקומו ולא להרוס את הכיתה, לא לקלקל. אחר כך הם באים לריבונו של עולם ואומרים: 'תסלח לנו'. אומר הקב"ה: ואיך אתם מתנהגים? אתם סולחים? אתם מבינים את התלמיד? חשבתם שאולי התלמיד בכלל לא נגדכם ויש לו סיבות אחרות למה הוא מפריע. אתם לא מסתכלים ומבינים את התלמיד, למה שאני אבין אתכם? אם יש לכם תירוצים, גם לתלמיד יש תירוצים, ולפעמים תירוצים טובים. צריך להקשיב גם לצד השני. אדם צריך לדעת למחול על עלבונו, ואז הוא עוקף את הדין, כי מצד הדין יכול להיות שבאמת יש לו הרבה חובות, אך כיוון שהוא לא מקפיד על אחרים, ריבונו של עולם גם לא יקפיד עליו.

אלו דברי הגמרא בסוגיה הזאת שעוסקת ביום הדין. ולא סתם אומרת הגמרא לנו את הדברים הללו, אלא כדי שנשתמש בהם בפועל. עלינו לפתח את היכולת הזאת של הוויתור והסליחה. לפעמים המחנך צריך לעמוד על דעתו מבחינה חינוכית. פעם בא אלי תלמיד ואמר שהוא מבקש סליחה שהוא פגע ודיבר לא

יפה עלי. אמרתי לו: 'אני מוכן לסלוח לך, אבל אני רוצה שתבטיח לי שתשתדל מכאן ולהבא לא לדבר עלי דבורים כאלה'. אני לא יודע מה הוא פגע בי, מה דיבר מאחורי גבי, אבל אמרתי לו: אם אתה רוצה לשוב בתשובה באמת, עליך לא רק לבקש ממני סליחה, אלא לקבל על עצמך שלא תעשה את זה בעתיד, ואם דברת בפני כמה וכמה אנשים, ויצא שאנשים חושבים עלי דברים לא טובים, אתה צריך ללכת לתקן את זה, כי אחרת לא תקנת את מה שעשית.

מבחינה חינוכית אדם צריך לדעת שהוא לא יכול לעשות עבירות ואחר כך לחזור עליהם. אני כשלעצמי מוחל לכולם, אני כבר מודיע לכם, לא צריכים לבוא אלי בערב יום הכיפורים. ראשית כל אין מי שיבוא לבקש כי אף אחד לא פגע בי, ואם מישהו בכל זאת חושב שהוא עשה משהו שהוא לא בסדר, אני מודיע עכשיו שאני מוחל לכולם ואינני מקפיד, לא צריכים לבוא אלי בערב יום כיפור. ולא צריכים לשלוח פתקים או מכתבים. אני מוחל. אבל אני מציע לכל מי שמרגיש שצריך לתקן משהו כלפי חברו, לחשוב איך לא לחזור על מעשה כזה בעתיד, איך לעשות שזו תהיה הפעם האחרונה של פגיעה בבין אדם לחברו. בין אדם לרבו, בוודאי שצריך עוד יותר זהירות. התשובה היא לא רק שהאדם מתחרט, התשובה היא שאדם עוקר מעצמו את הדיבור הזה, המחשבות והמעשים האלה.

בין אדם לחברו צריך ממש תיקון גמור. לפעמים מבחינה חינוכית יש מקום להגיד לפלוני: אני לא מוחל לך! כל שנה אתה בא לבקש סליחה ואחר כך אתה חוזר למעשים שלך. אם אנחנו נהיה כאלה, אז ריבוננו של עולם גם יאמר לנו: כל שנה אתה חוזר למעשים שלך... אז נכון להגיד את זה רק מבחינה חינוכית, לא להקפיד אלא למחול מחילה גמורה. אם אדם מתחרט, כמובן מוחלים מחילה החדית.

לדון לכף זכות¹

עוד עצה לקראת ימי הדין היא עין טובה. לדון את האדם לכף זכות. זו גם מידתו של הקב"ה והוא נוהג מידה כנגד מידה, ומי שדן את חברו לכף זכות כך ריבונו של עולם דן אותו לכף זכות.

הגמרא במסכת שבת מספרת:

מעשה בחסיד אחד שפדה ריבה אחת בת ישראל. כשבאו למלון השכיב אותה תחת מרגלותיו. למחר ירד וטבל ושנה לתלמידיו, אמר להם: בשעה שהשכבתיה תחת מרגלותי, מה חשבתם? אמרו לו: חשבנו שמא אחד מהתלמידים לא מוכר לרב, וצריך לשמור עליה מפניו. ובשעה שטבלתי, מה חשבתם? אמרו לו: חשבנו שאולי מפני טרדת הדרך נטמאת. אמר להם: כשם שדנתוני לכף זכות כך המקום ידון אתכם לכף זכות.

זה הכלל, מי שמסתכל בעין טובה, ודן את האנשים לכף זכות, גם הקב"ה ידון אותו לכף זכות. לעומת זאת הגמרא במסכת סוכה (נב) מספרת, שאביי שמע שבחור ובחורה סכמו ביניהם שיצאו יחד לדרך, חשש אביי שמא יחטאו בדרך והלך אחריהם. הגיעו לפרשת דרכים וכל אחד היה צריך לפנות למקום שלו ונפרדו. אמר אביי על עצמו: אם היה השונא שלו, כלומר יצר הרע שלו, מתייחד עם האשה ההיא, הוא לא היה יכול להתגבר. הלך ונשען על הדלת והיה בצער גדול, הנה הם התמודדו, והוא עצמו לא היה מסוגל. הגמרא אומרת לפני כן: "וְאֵת הַצְּפוּנֵי אֶרְחִיק מֵעֲלֵיכֶם" (יואל ב, כ). זה יצר הרע שמניח את אומות העולם ומתגרה בישראל, ואביי אמר ובתלמידי חכמים יותר מכולם. זאת אומרת שאביי חשד בהם מפני שהוא בעצמו לא היה עומד בזה. מי שחושד, זה מי שבעצמו קשור לעניין הזה. מי שמלמד חובה על אחרים, הוא נמצא במקום הזה, ולכן מלמד חובה על אחרים, ומי שמלמד זכות זה מפני שהוא בעצמו אדם זכאי וכך

¹ שני הסעיפים הבאים, הם הוספה משיחה לפני סליחות תשפ"א.

הוא רואה את האחרים. הגדר הזה של מידה כנגד מידה, הוא לא רק תמורה, אתה הסתכלת טוב, נסתכל עליך טוב. אלא אם הסתכלת טוב, סימן שאתה טוב, כי מי שיש לו עין טובה ורואה את הטוב אצל אחרים, זה מוכרח להיות נובע מכך שהוא בעצמו טוב.

וכך דברי הגמרא במסכת קידושין (ע:): "אמר שמואל כל הפוסל במומו פוסל", וכן "כל הפוסל פסול". והרמב"ם מביא את הדברים האלה להלכה בהלכות איסורי ביאה (פרק יט הלכה יז):

אם ראית משפחה שהיא בעלת מצה ומריבה תמיד, או ראית איש שהוא מרבה מריבה עם הכול ועז פנים ביותר, חוששין להן וראוי להתרחק מהן שאלו סימני פסלות. וכל הפוסל את האחרים תמיד, כגון שנותן שמץ במשפחות או ביחידים ואומר עליהם שהם ממזרים, חוששים שמא הוא ממזר, ואם אומר עליהם שהם עבדים חוששים שמא עבד הוא שכל הפוסל במומו פוסל.

זה לא עונש, אלא מציאות. אם אדם פוסל אחרים, הפסול אצלו. הרמב"ם אומר את זה נפקא מינה למעשה. וכמובן לחיוב, מי שרואה מעלות אצל אחרים, מסתמא שאלו המעלות שלו.

להתבטל לכלל

הגמרא מוסיפה:

"לְשִׁאֲרֵית נַחֲלָתוֹ" (מיכה ז, יח). אמר רבי אחא בר חנינא: אליה וקוץ בה. לשארית נחלתו ולא לכל נחלתו, למי שמשים עצמו כשיריים.

הקב"ה מוחל על עווננו של עניו שמבטל את עצמו. אדם צריך להיות עניו, עושה עצמו כשיריים לכנסת ישראל, מבטל את דעתו. העניו לא מתבלט ולא מרגישים במציאותו ואז לא דנים אותו.

נתבונן יותר בעומק העניין. העניו בטל לריבונו של עולם. הוא לא עומד מול, וריבונו של עולם לא דן אותו כמו שהוא דן כל אזורח כי הוא עבד. 'אני עבדך בן

אמתך', פגיעה בעבד זו פגיעה באדון כי העבד לא יוכל לשמש את האדון. העניו נעשה חלק מהגדולה האלוקית, וממילא הוא מסתלק מהדין.

אפשר עוד להוסיף 'לשארית נחלתו', להדגיש את המילה 'נחלתו'. זה מי שמבטל את עצמו לנחלת ה', לציבור, שנבלע בתוך הכלל, והכלל תמיד טהור וקדוש. מי שמבטל עצמו אל הכלל, הוא יהיה שייך אל הגודל אל המעלות. 'לשארית נחלתו' להיות שארית לעם ישראל. בתומר דבורה אומר 'לשארית נחלתו' כל עם ישראל הם מציאות אחת ומי שמבטל לכלל ישראל, ריבונו של עולם מוחל לו.

אלו העצות שאנחנו פוגשים בדברי הגמרא בימים אלו שאנחנו עוסקים בתיקון עצמי ובתיקון העבר ובקבלות חדשות לקראת העתיד.

התחזקות בעשרת ימי התשובה

יש לנו מספר ימים עד יום הכיפורים, אלו ימי ביניים כאלו, שהדעת מתפזרת והלימודים מתפזרים וצריך לעשות מאמץ מיוחד במינו. אין כמו ימים אלו להיטהרות והזדככות שחז"ל אומרים לנו עליהם 'דרשו ה' בהמצאו קראוהו בהיותו קרוב'. אין כמו הימים האלה לרחוץ ולהתנקות מכל קלקולים ומכל חולשות ומכל דברים אחרים. עיקר מה שצריך לעשות הוא שקידת התורה. ללמוד כמה שאפשר יותר. לעסוק במחשבות מה אפשר לתקן, לעשות זאת מתוך בריאות, לא צריכים לחשוב שאפשר לשנות את הכול ברגע אחד. לחזק את הרצון להשתנות, ולחזק מה שאפשר לחזק. ועל זה חלה סייעתא דשמיא.

יהי רצון שהימים האלו ימוצו על ידינו עד תום, ושנגיע ליום הכיפורים בסימן עליה גדולה, ויום הכיפורים היום הגדול הזה, יום כפרה, שיהיה כפרה לנו ולכל ישראל. ואנחנו פונים לריבונו של עולם שישלח לכולם, אף על פי שיש כאלו שאנחנו אומרים שאנחנו לא סולחים להם בגלל שלא רוצים שישבו לחטוא.... אבל לריבונו של עולם אנחנו אומרים סלח נא לכולם, כולנו באותה סירה. וגם משה רבנו עשה כך. כלפי שמיא אמר לקב"ה למה להאשים אותם בחטא העגל, העגל הזה אין לו שום משמעות, מה אתה מקפיד עליהם וכו'. ובכלל לא התכוונו, וגם אתה אשם שהנחת אותם במצרים שנים רבות ... כלפי שמיא הוא לימד זכות

על ישראל. כלפי ישראל אמר שכל אחד ייקח חרבו וילחם כדי למחוק את העבירות. אלו שתי הנהגות שונות. אנחנו כלפי שמיא מבקשים מריבונו של עולם שיסלח לכולם לכל אחד ואחד מישראל. מבקשים שהקב"ה ימחול, כי אילו ידעו את גדולתו של הקב"ה ואילו זכו ללמוד בדרך האמת - בוודאי שלא היו נכשלים. אנחנו נקווה שהקב"ה ימלא משאלות ליבנו לטובה, ושתהיה השנה הזאת שנה טובה ומבורכת.

השיחה נמסרה בשנת התשס"ו

לקבלת שיחה שבועית במייל או בווטסאפ,

שלחו הודעה לכתובת bogrim@yeshiva.org.il, או למספר 0547881227

ניתן לצפות בשיחה באתר ישיבה - www.yeshiva.org.il

השיחה השבועית משודרת בשידור חי במוצאי שבת, כשעה לאחר צאת השבת

ניתן להאזין בשידור חי גם דרך חיוג לטלפון 02-6643149 שלוחה 11

